

МОДИФІКАЦІЯ СПОЖИВАННЯ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Пилипенко Ю. І.

д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Кучеренко Є. В.

асистент кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

В останні десятиліття кількісні та якісні зрушення у світовій економіці сформували кардинально нові контури глобального простору, нові умови конкуренції на світових ринках, обумовили нові принципи взаємодії національних економік. Одним із проявів нової картини світу у ХХІ столітті стало суттєве зростання ролі цифрових технологій у всіх сферах людської діяльності (у тому числі і в економічних процесах), що дало можливість вести мову про настання ери цифрової економіки та розгортання четвертої промислової революції.

Як свідчить практика, провідні країни світу активно використовують можливості цифрової економіки для подальшого розвитку своїх національних економічних систем на інноваційних принципах, забезпечуючи тим самим формування відповідних конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. Необхідно констатувати, що темпи подібних перетворень в нашій державі суттєво повільніші, відтак «затягування процесу консолідації зусиль бізнесу і влади в питаннях формування пріоритетів розвитку і використання цифрових технологій призводить до гальмування модернізації національної економіки України» [1, с. 53]. Тому формування необхідних умов для масштабного поширення цифровізації в нашому суспільстві є одним із пріоритетних напрямів державної політики сьогодення.

Цифровізація, тобто «впровадження цифрових технологій в усі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо» [2], модифікує всю систему економічних відносин суспільства, у тому числі й відносин споживання. Необхідно зауважити, що дані відносини не є атрибутом виключно економічної сфери, а знаходяться у тісному взаємозв'язку з іншими

складовими суспільного організму. По суті, споживання здійснює вагомий вплив на всі сторони людської життєдіяльності, а саме: впливає на зайнятість населення та встановлення відтворювальних пропорцій на макроекономічному рівні функціонування економіки, визначає обсяги заощаджень та спрямованість інвестицій, окреслює сферу виробництва суспільних благ, змінює характер соціальних відносин у суспільстві за рахунок його впливовості на духовну сферу життєдіяльності людей тощо. Тому такі наслідки цифровізації економічних процесів як, наприклад, розширення можливостей вибору продавця та відповідного об'єкту споживання, поява альтернативних форм оплати за нього, персоналізація клієнта, зменшення кількості посередників (або навіть їх повне зникнення) на шляху від виробника відповідного блага до його кінцевого споживача тощо, безумовно модифікує як самі відносини споживання у сучасних умовах, так і взаємопов'язані з ними елементи суспільної системи.

Особливо актуальною подібна модифікація відносин споживання в цифровій економіці є по відношенню до їх взаємозв'язку із відносинами виробництва. Як відомо, даний взаємозв'язок утворюється через конкуренцію, а в епоху посилення процесів концентрації і централізації виробництва й капіталу конкуренція послаблюється і монополія, яка приходить їй на зміну, формує подібний взаємозв'язок через диктат виробництва. Реалії сучасного глобального світу вказують, що виробництво вже не слугує засобом задоволення потреб, а більшою мірою є засобом збагачення і перетворюється на самоціль. З цих причин поведінка споживача і його платоспроможний попит не здійснює визначального впливу на виробництво і встановлення оптимальних відтворювальних пропорцій. Диктат виробництва і нераціональні споживацькі вподобання супроводжуються небувалим марнотратством ресурсів і вкрай неефективним способом їх розподілу в суспільстві.

Певною альтернативою такому марнотратству є розвиток шерінгової економіки – мережевих платформ на принципах економіки спільного користування. Нарешті, самі бізнес-моделі цифрової економіки – технологічні платформи, спрямовані на більш раціональне використання ресурсів, забезпечення більшої ефективності взаємозв'язку споживання та виробництва, встановлення більшої відповідності попиту та пропозиції.

Список використаних джерел:

1. Иванов С. В., Вишневский А. С. Электронные платформы как инструмент модернизации экономики Украины // Вісник економічної науки України. 2017. №1 (32). С. 47-53.

2. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>.